

TEI-kurzus
PIM-DBK
2020. július 28.

A kritikai apparátus

A TEI
Critical Apparatus
modulja

A kritikai kiadás

- *Kritikai kiadás:* Egy mű, életmű, műfaj összes szövegforrását feltáró, jegyzetelt kiadás, amely a textológiaiilag legjobbnak ítélt forráson alapul. „1832 előtti szövegek esetében a betűhűség javasolt, a szükséges módosítás, emendálás következetes és részleteiben nyomon követhető legyen. Az 1832 és 1904 közötti szövegekben az írásjegyek az azonos hangértéket jelölő mai formában közölhetők. 1905 utáni szövegekre a mai helyesírási szabályzat vonatkozik. Az egyéni írássajátosságokat, verstani jellegzetességeket minden korszakban fokozottan figyelembe kell venni. Korszakhatárokon áthúzódó életművek esetében egységesen a jellemzőbb írásmód mellett kell dönteni. Kerülendő a szövegváltozatok kontaminációja.”
(Kecskeméti Gábor: Alapelvek a szépirodalmi szövegek tudományos kiadásához)

A kritikai kiadás

- *Genetikus kiadás*: a mű összes fellelhető szövegállapotát tartalmazó kiadás, amely alkalmas egy szöveg keletkezés- és alakulástörténetének bemutatására. Ez esetben emendálásra nincs lehetőség. Két fajtája a vertikális és a horizontális kiadás; célja a befogadó saját, kreatív olvasatainak elősegítése. (Pierre-Marc de BIASI, *Horizontális kiadás, vertikális kiadás, a genetikus kiadások tipológiájának vázlata*, Helikon 1998/4, 414–441.)

A TEI Critical Apparatus fő elemei

- `<app>` (apparatus entry) egy vagy több apparátuselem opcionálisan a lemma, ill. leglább egy „olvasat” megadásával
- `<rdg>` (reading) egy „olvasat” (textuális variáció)
- `<lem>` (lemma) a lemma a szövegvariáns alap kifejezése (nem szótó!)

Példa

```
<l>
  <app>
    <lem wit="#E1">Experience thogh noon Auctoritee</lem>
    <rdg wit="#Hg">Experience thogh noon Auctorite</rdg>
    <rdg wit="#La">Experiment thouh noon Auctoritee</rdg>
    <rdg wit="#Ra2">Eryment thogh none auctorite</rdg>
  </app>
</l>
```

```
<l>
  <app>
    <lem wit="#E1 #Hg">Experience</lem>
    <rdg type="substantive" wit="#La">Experiment</rdg>
    <rdg type="substantive" wit="#Ra2">Eryment</rdg>
  </app>
  <app>
    <lem wit="#E1 #Ra2">though</lem>
    <rdg type="orthographic" wit="#Hg">thogh</rdg>
    <rdg type="orthographic" wit="#La">thouh</rdg>
  </app>
  <app>
    <lem wit="#E1 #La #Hg">noon</lem>
    <rdg type="orthographic" wit="#Ra2">none</rdg>
  </app>
  <app>
    <lem wit="#E1 #La">Auctoritee</lem>
    <rdg type="orthographic" wit="#Hg">Auctorite</rdg>
    <rdg type="orthographic" wit="#Ra2">auctorite</rdg>
  </app>
</l>
```

További elemek

- `<rdgGrp>` (reading group) egy szöveghely két vagy több „olvasata”, amelyek valamilyen kapcsolatban vannak egymással
- `<witDetail>` (witness detail) információkat ad egy vagy több kiadásról (szövegváltozatról)
- `@wit` (witness) kiadások (szövegvariánsok) rövidítéseit adja meg

A kiadások (szövegváltozatok) metaadatolása

□ `<listwit>` `<witness>`

```
<listWit>
  <witness xml:id="Ellesmere">Ellesmere, Huntingdon Library 26.C.9</witness>
  <!-- ... -->
  <listWit xml:id="Con">
    <head>Constant Group C</head>
    <witness xml:id="Cp">Corpus Christi Oxford MS 198 </witness>
    <witness xml:id="La">British Library Lansdowne 851 </witness>
    <witness xml:id="S12">British Library Sloane MS 1686 </witness>
  </listWit>
</listWit>
<!-- elsewhere -->
<rdg wit="#Con">Experiment</rdg>
```

Példa

```
<app type="substantive">
  <rdgGrp type="subvariants">
    <lem wit="#E1 #Hg">Experience</lem>
    <rdg wit="#Ha4">Experiens</rdg>
  </rdgGrp>
  <rdgGrp type="subvariants">
    <lem wit="#Cp #Ld1">Experiment</lem>
    <rdg wit="#La">Ex&amp;p-iment</rdg>
  </rdgGrp>
  <rdgGrp type="subvariants">
    <lem>Eriment<wit>[unattested]</wit>
    </lem>
    <rdg wit="#Ra2">Eryment</rdg>
  </rdgGrp>
</app>
```

```
<app type="substantive">
  <rdgGrp type="subvariants">
    <lem wit="#E1 #Hg" xml:id="W026">Experience</lem>
    <rdg wit="#Ha4">Experiens</rdg>
  </rdgGrp>
</app>
<witDetail resp="#PR" target="#W026" wit="#E1"> Ornamental capital. </witDetail>
```


A kritikai jegyzetek elhelyezése

```
Virginite is grete
<app>
  <rdg resp="#ES">perfecti<abbr>oi</abbr>
  </rdg>
  <rdg resp="#FJF" xml:id="f105"> perfectio<expan>u</expan>n</rdg>
  <rdg resp="#PGR" xml:id="r105"> perfectiou<expan>n</expan>
  </rdg>
</app>
<!-- ... <note> appearing elsewhere in the document ... -->
<note target="#r105 #f105">Furnivall's expansion implies that the
be accepted.</note>
```

Párhuzamos szegmentálás

```
<l n="1">
  <app>
    <rdg wit="#Chi3">Auctoritee, though none experience</rdg>
    <rdg>
      <app>
        <rdg wit="#E1 #Hg">Experience</rdg>
        <rdg wit="#La">Experiment</rdg>
        <rdg wit="#Ra2">Eryment</rdg>
      </app>
      <app>
        <rdg wit="#E1 #Ra2">though</rdg>
        <rdg wit="#Hg">thogh</rdg>
        <rdg wit="#La">thouh</rdg>
      </app>
      <app>
        <rdg wit="#E1 #Hg">noon Auctorite</rdg>
        <rdg wit="#La #Ra2">none auctorite</rdg>
      </app>
    </rdg>
  </app>
</l>
```